

WAAROM ZOU IK PREKEN?

Tekst: Jos Aarnoudse

In 2017 kwam het Nederlandse handboek 'Ontvouwen' uit, over de 'protestantse preek'. Het is geschreven door Bert de Leede en Ciska Stark. In 2017 heb ik het boek meteen gekocht, omdat ik dacht, ik wil nog wel eens over het preken nadenken. Ik heb het in de zomervakantie van 2017 in Zuid Engeland gelezen, samen met het boek van Tim Keller over preken. Ondertussen laafden we ons zondags aan de kerkdiensten in kathedraal van Canterbury met Pinksteren en later in een gewone duizend jaar oude Anglicaanse parochiekerk en een honderdvijftig jaar oude Methodistengemeente. In de periode daarna heb ik ook nog mij onderworpen aan een performancetraining voor predikers, om ook nog eens te reflecteren op de praktijk van hoe ik het nu feitelijk communicatief doe, hoe het overkomt. Dat alles niet omdat ik zo onzeker was, of omdat ik ontevreden was, maar juist omdat ik dat niet was. Mijns inziens moet je ook af en toe in de spiegel blijven kijken, als je zelf denkt dat het wel goed gaat.

Wij hadden met een oud groepje bevriende dominees half maart 2019 een bezinningsdag over ons preken naar aanleiding van het boek 'Ontvouwen'. Ook De Leede en Stark kwamen langs. Voorafgaande aan de dag nam ik het boek weer ter hand, en probeerde ik voor me zelf op te schrijven hoe ik naar het preken kijk, dat ik zelf nog regelmatig onderneem, bij zo'n 25 tot 30 gelegenheden per jaar, ook al is mijn dagelijks werk -weliswaar voor de kerk- nu iets anders dan dat van een predikant. Ik ben het nog steeds. En wel degelijk met zin en smaak.

Wat doe ik eigenlijk als ik probeer te preken?

- (1) Welnu, als ik preek, probeer ik me zelf en de mensen die luisteren (opnieuw) bij te brengen dat we onszelf kinderen van God mogen weten.
- (2) Dat mag en kan vanwege zekere gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden als zichtbare en tastbare tekenen van Gods barmhartigheid.
- (3) Daarin zit het *kerugma*-aspect, de nieuwskant, de aanzegging, het 'wat in geen mensenhart is opgekomen'.
- (4) Die boodschap (*kerugma*) geeft een bijzondere vrijheid om over je eigen grenzen heen beschikbaar te zijn - met vallen en opstaan - voor een leven dat gericht is op liefde, gerechtigheid, compassie en hoop.
- (5) Die boodschap zegt ook dat zo'n leven - gegrond in de barmhartigheid van God - eeuwigheidswaarde heeft, dus zin heeft tegen alle absurditeiten van het leven in.

(6) Ook de troost van een door de dood heen geborgen-zijn bij God is daarin vervat.

(7) Dat alles doe ik puttend uit de Bijbel als de verzameling van geschriften waarvan ik de overtuiging heb gekregen, dat juist zij in hun gezamenlijk gebundeld zijn het openbaar worden van God richtinggevend documenteren.

(8) Ondertussen probeer ik dat te doen – het preken – met het oog op wat er speelt bij de concrete mensen tot wie ik mij richt.

(9) Ik geloof dat als ik dat goed genoeg doe, het God zelf is die er zijn eigen transformerende kracht aan verleent.

Preken als ambacht

In het algemeen geloof ik in de transformerende kracht van communicatie.

Dat we de toespraak – preek – gebruiken, is voor mij een kwestie van traditie, maar niet iets principiëels, het is een vanouds overgeleverde vorm van inhoudelijke communicatie van het Evangelie. Ik zie het als een ambacht.

Tegelijk betekent het dat het zo goed mogelijk moet worden beoefend, maar met de uitdaging dat dat vandaag moet gebeuren binnen een totaal veranderde context dan toen het begon.

Waarom zou ik het doen, dat preken?

Dan nog de vraag: waarom doe ik het, waarom preek ik eigenlijk? Dat is omdat ik zelf geraakt ben door de manier waarop God openbaar komt binnen de christelijke traditie, of preciezer gezegd: omdat ik geraakt ben door het openbaar worden van God zoals de christelijke traditie – met daarin de Bijbel als richtinggevend document – daarvan getuigt. Dat vind ik, juist vanwege zijn ongehoordheid, overtuigend. Het stempelt mijn leven. Dat doet het in een voor mij positieve zin: het geeft een leven in vrijheid en dienstbaarheid, zonder dat die met elkaar concurreren, dat ook nog zeer de moeite waard is. Voor zover ik er iets aan kan doen, wil ik er graag iets aan bijdragen dat ook anderen ingewijd en ingeleid raken in zo'n christelijk leven.

Er zijn twee (christelijke) aannames.

(1) De eerste aanname is die van een richtinggevend document: een canon. De Bijbel. Dat is heel pragmatisch eigenlijk. Hoe dan ook heeft dat document een lange geschiedenis en is in praktisch alle denominaties van de christelijke traditie een belangrijk, zo niet het belangrijkste referentiepunt. Zijn er buiten de Bijbel dan geen sporen van God? Vast wel en zeker wel. Is het allemaal zo begrijpelijk en hooggestemd in die Bijbel? Zeker niet. Maar het is wel in de loop van de tijd herkend en erkend als het afgebakende getuigenis, rondom de zekere gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden, die ons helpen om meer dan te gissen naar waar het om gaat bij God en om Gods bedoeling met ons leven en zijn schepping.

(2) De tweede aanname is dat, als je vanuit die richtinggevende bron met het oog op wat er speelt bij de mensen tot wie je je richt, spreekt (of anderszins communiceert) God zelf daar het zijne mee doet. Ik ben gehouden om gewoon de wetten van de communicatie ambachtelijk te volgen, maar ik besef dat het eigenlijke, namelijk dat ik probeer mensen een verbinding te laten maken of een

verbinding te laten krijgen met God, niet in mijn macht ligt. Dat is –christelijk gesproken - werk van de Geest. Ik ben er van overtuigd dat God onze preken niet nodig heeft, als het er op aan komt. Aan de andere kant vind ik het een grote eer dat God onze communicatie over het geloof, of het nu een preek is, of het gesprek, of het nu door een dominee gebeurt, of door een 'gewone' gelovige, gebruiken wil in zijn eigen gang der dingen.

Samenvatting

Ondertussen is dus (1) luisteren naar de bron (exegese, hermeneutiek) van groot belang, is (2) het luisteren naar wat er speelt van groot belang (dus je verdiepen in wat er binnen specifieke doelgroepen en binnen de huidige cultuur aan de hand is; ik heb het voorrecht gehad, maar ook de uitdaging gekend dat in heel verschillende omgevingen te hebben kunnen en moeten doen) en is (3) gewoon het *métier* van de *performance* niet te veronachtzamen.

Dat alles gezegd zijnde: zie ik mij zelf dus voluit als *Verbi Divini Minister*.

De passages uit het boek 'Ontvouwen' waarin ik me het meest herken, zijn die waarin de wisselwerking tussen de bron van Bijbel en traditie en de context van hoorders en samenleving wordt aangeraakt.

--